

A Magyar Tűzoltó Szövetség százötven éve

1870-2020

Tisztelt Olvasó!

Immár százötven éve, hogy gróf Széchenyi Ödön, a „legnagyobb magyar” fia, a magyar tűzvédelem legfontosabb alakja közbenjárására megalakult a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. A másfél évszázad – négy-öt emberöltő – a történelem tucatnyi, fontos fejezetét is tartalmazza.

A Magyar Tűzoltó Szövetség, amely jogelődjének tekintti az 1870-ben megalakult szervezetet, azoknak az önkéntes tűzoltóknak a szellemiségét képviseli, akik akkor, a XIX. század végétől napjainkig őrzik embertársaik értékeit,

életét, s mindezt úgy, hogy sem viszonzást, sem köszönetet nem várnak cserébe.

Hiszünk benne, hogy mindezt az önfeláldozó tevékenységet, az erőfeszítéseket, a „mindennapi hőstetteket” és a kiemelkedő teljesítményeket érdemes bemutatni, hiszen a magyar társadalom és a magyar történelem egy rendkívül fontos szeletéről van szó, amely szó szerint meghatározza identitásunkat. Különösen igaz ez napjainkban. A történet másfél évszázaddal később a Kárpát-medencében élő önkéntes tűzoltók egymásnak és a társadalomnak nyújtott, országhatárokon átívelő segítségének fejezetét is tartalmazza.

Engedje meg ezért, tisztelt Olvasó, hogy Ön elé tárjuk a tűzoltók – az önkéntes tűzoltók – világát ebben a kiadványban. Mindazoknak állít emléket ez a kiadvány, akiket a Magyar Tűzoltó Szövetség képvisel: az önkéntes, az önkormányzati és a létesítményi tűzoltóknak – röviden szólva azoknak, akik saját szabadidejüket nem sajnálva képzik magukat, szállnak szembe az elemekkel, és óvják az emberéletet és a társadalom értékeit.

Viharos évtizedek állnak mögöttünk, de az út előre mutat: a megújuló szövetség ismét olyan

erőssé kíván válni majd, mint régen volt, hogy újra az egész önkéntes, önkormányzati és létesítményi tűzoltó társadalmat a zászlaja alá gyűjthesse, és szakmai érdekeit sikerrel képviselje.

Budapest, 2020. január 1.

Dobson Tibor t. ddtbk.
elnök

Magyar Tűzoltó Szövetség

Szent Flórián, óvj meg minket!

A magyar tűzoltó mozgalom a kezdetektől fogva Szent Flóriánt tekintette védőszentjének – az ő alakja a hittétel és a vasakat mintapéldája. A III-IV. század fordulóján élt, egészen a centúriói rangig vitte; parancsnokként Noricum provincia (a mai Ausztria) területén irányította katonáit, akik elsősorban tűzoltói feladatokat láttak el. A kereszténységet már akkor felvette, amikor az mint vallás még nem igazán volt népszerű; hitét pedig sosem titkolta el.

Élete a Diocletianus által elrendelt, utolsó, legnagyobb keresztényüldözés idején – a IV. sz. elején – vett fordulatot. A parancsnak ellenszegülve megtagadta, hogy a felügyelete alá tartozó területen üldözze a keresztényeket, és ezzel

szentjévé (hivatalosan 1184-ben, ekkor adott engedélyt III. Lucius pápa, hogy a szent ereklyéit Krakóba küldjék). Legtöbbször azonban a tűzoltók védőszentjeként ismerik. Ábrázolásaiban ez rendre megjelenik: egy római centúrió, egyik kezében vörös zászlót, másik kezében vedret tartva egy lángoló házra önt vizet. Neve összeforrt a tűzoltással. Magyarország első önkéntes tűzoltó szervezete, az aradi Önkéntes Polgári Tűzoltókar 1861-es rendszabályban rögzíti, hogy a zászlón Szent Flóriánnak szerepelnie kell. A zászlószentelés emlékére kiadott ezüstérmén a szent alakja látható, és egy felirat:

„Egy mindnyájunkért, s mindnyájan egyéért.”

kihívta felettesei haragját. Az őt ért támadások ellenére ismét hitet tett a kereszténysége mellett, amelyre válaszul megkínózták – ezt azonban halált megvető bátorsággal tűrte. A legenda szerint máglyahalálát azért változtatták vízbefojtásra, mert odakiáltott a hóhérainak: „Ha meggyújtjátok, a lángok hátán a mennyekbe jutok majd.”

Flóriánt halála után szentté avatták; szentként pedig rendkívül népszerűvé vált Közép-Európában. Az osztrák Linz városa mellett Lengyelország választotta védő-

... zászlaja alatt felsorakoztak

A zászló a világon mindenhol egy olyan jelkép, amely az összetartozás, a testvériség, a bajtársiaság, az egység jelképe. A zászlóhoz való hűség, a zászló által kifejezett eszmeiség melletti elkötelezettség, az együvé tartozás a tűzoltózászlókban is megjelenik; olyannyira fontos motívum ez, hogy a tűzoltók védőszentje, Szent Flórián szinte minden ábrázolásának szerves része.

Amikor hazánkban a XIX. század második felében felvirágzott az önkéntes tűzoltó mozgalom, a rengeteg újonnan alakuló egyesület többsége a végtelékig ragaszkodott a saját zászló megalkotásához. Nem ritka, hogy még a felszerelés megszerzése előtt minden követ megmozgattak, a tisztek gyűjtést szerveztek, adományozót kerestek,

hogy díszes – nemritkán szó szerint remekbe szabott – zászló alá sorakozhassanak fel.

A **zászlóvászón** (vagy vászonlap) alkotta testen mívés hímzett,

szövött feliratok, ábrák, jelmondatok hirdették a tűzoltó hitvallást.

A **zászlószalag** avatások, jubileumok, nagyobb események emléket őrzi.

A fémből készült **zászlócsúcs** – legyen akár kereszt, sas, oroszlán vagy Szent Flórián-szobor – mintha örökös volt volna a tűzoltók felett.

A rúdon **zászlószegek** jelképezték azokat az adományozókat (magánszemélyeket vagy szervezeteket), akik hozzájárultak a zászló létrejöttéhez.

Ezeken a tűzoltói hitvallás egy-egy rövid mondatban van megfogalmazva. („Istennek dicsőség, embernek segítség.” „Egy mindenkiért, mindenki egyért.” „Egyesült erővel egymásért a veszélyben.”)

Képek: Tab ÖTE csapatzászló, Katasztrófavédelem Központi Múzeuma

„Bizonyára ez az első tűzoltó-zászló, mely úgy motívumainak, mint fantasztikus izlésű mintázatainak egybehangzó harmóniája és művészi kivitele a legmagasabb műigényeknek is minden tekintetben megfelel.”
(Grazer Tagespost, 1890)

Szettekre váltották a gondolatot

„Honfiaink lovagias és bátor jellemvonásaután ítélve, de meg financiaális okokból is, társadalmi viszonyaink közt a legmegfelelőbb s legcélszerűbbnek az önkéntes tűzoltó egyletek rendszere látszik.”

(Széchenyi Ödön)

A magyar tűzoltó mozgalom atyjának a „legnagyobb magyar”, Széchenyi István fiát, gróf Széchenyi Ödönt szokás tekinteni, hiszen elsősorban ő szorgalmazta a magyarországi tűzvédelem megszervezését az alapján, amit angliai tanulmányútján tapasztalt.

Az általa – a fenti szavakkal – méltatott önkéntes tűzoltóságok rendszere azonban vidéken már működött, mielőtt a budapesti tűzoltó parancsnokság megalakult volna. Sőt, a vidéki egyesületeket már egy országos szövetségbe tömörülés gondolata foglalkoztatta.

gróf Széchenyi Ödön (középen, karddal)

Ezen szövetség kialakulásán fáradozhatatlanul dolgozott Rösch Frigyes, a soproni önkéntesek parancsnoka. Már 1869-ben beadvánnyal fordult a belügyminiszterhez, a szövetség létrehozását, a települések tűzoltóságainak helyhatósági támogatását, a megalakuló tűzoltó

egyletek tűzbiztosító társaságok általi támogatását javasolva. 1870. december 5-én Pesten – miután Rösch a munkatársaival a szövetség alapszabály-tervezetét is kidolgozta – végül megalakult a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség.

A többi már történelem.

Gróf Széchenyi Ödön

A pesti Új Városháza ülésterme (1870-es évek)
Fortepan / Budapest Főváros Levéltára. Levéltári jelzet: HU.BFL.XV.19.d.1.05.039

Hetvenöt évnyi munka

A tűzoltó történelem első fejezetében a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség 75 éven át tevékenykedett; 1870-től (ideiglenes) megszűntetéséig, 1945-ig.

A szövetség eszmei célja a „tűzoltó-ügy terjesztése, tökéletesítése és a tűzoltótestületek egyenlő elvek szerint való fejlesztése” volt, „Szent István koronájának országaiban”. Elsődleges gyakorlati célként a tűzvédelem törvénybe iktatását tűzték ki célul.

Hat és fél évtizednyi folyamatos küzdelmet, szakmai háttérmunkát és aprólékos előkészítést koronázott meg végül a második világháború árnyékában megszületett 1936. évi X. törvénycikk a tűzvédelem fejlesztéséről.

A törvénycikk az alábbi, a magyar tűzvédelem alapjait megerősítő részleteket szabályozza:

- a hivatásos tűzoltóságok fenntartása és megszervezése,
- a tűzoltószervezetek és berendezések kiegészítése,
- a tűzrendészeti felügyelő jogkörének megállapítása,
- országos tűzoltó szövetség,
- biztosítók járulékfizetése.

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetséget végül (ideiglenesen ugyan, de hosszú időre) a történelem vihara sodorta el: az Ideiglenes Kormány 1945-ben megszüntette a szervezetet.

Tűzoltó csoportkép (1908 / Fortepan)

Millenniumi kiállítás: A Tűzország épülete (1896)

Fortepan / Budapest Főváros Levéltára. Levéltári jelzet: HU.BFL.XV.19.d.1.09.096

Budapest, XIV. kerületi tűzoltóság legénysége (1940 / Fortepan)

Egy új világ küszöbén

A második fejezettel, mintegy negyvenöt évnyi kényszerpihenő után, 1990-ben folytatódott az országos szövetség története. Ekkor ugyanis a rendszerváltásig szigorú centralizáció elve mentén működő magyar tűzoltóság szinte „fellélegzett”: 1990-ben több megyében, szinte egyidőben alakultak meg a tűzoltó szövetségek.

Ismét alulról kezdett tehát megszerveződni az országos szervezet, akár százhusz évvel azelőtt. Magyar Országos Tűzoltó Szövetség jogutódja, a Magyar Tűzoltó Szövetség végül 1990. október 21-én, Balatonfüreden alakult meg, Csereklei László elnökletével. Az útkeresés, az újjászervezés nehézségeit jellemzi, hogy a végleges alapszabályt az elnökség több mint két évvel később, 1992. október 3-án fogadta el.

„Nem a mi nemzedékünk kezdeményezése, minthogy az a felismerés sem: a tűz elleni védekezés csakis a legszélesebb társadalmi bázisra építve lehet eredményes. Több mint 100 esztendő telt el ennek az alapelvnek a megfogalmazása óta. Az összefogás szükségessége napjainknak szintén elevenbe vágó gondja, oly lépések ösztönzője, meghatározója, amelyeket az ország tűzvédelmének jelene és jövője szempontjából halaszthatatlanul meg kell tenni. Szervező, előkészítő munkánkat végül is ehhez igazítottuk, nem a részérdekek, hanem egyetlen közös érdek dominált, a tűzvédelem érdeke.”

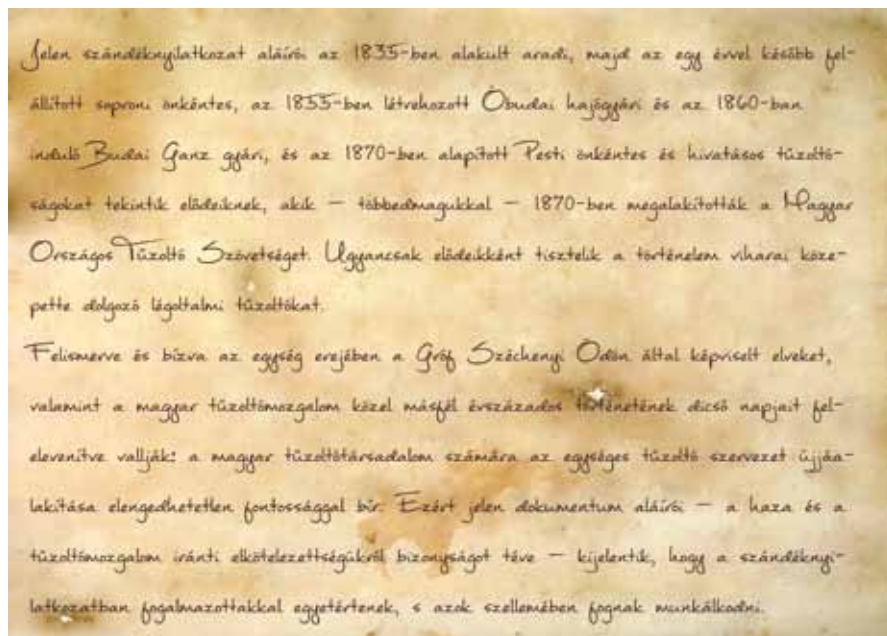
Gulyás László levezető elnök beszámolójából

Hogy régi fényben tündökljék

A magyar tűzvédelem szereplői a rendszerváltás utáni időszakban indultak el a differenciálódás útján (megalakult például a Létesítményi és Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetsége 1995-ben, vagy a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságok Országos Szövetsége 1991-ben). Később a létesítményi és az önkormányzati tűzoltóságok szétválásával újabb két szövetség alakult. A külön utakon járás egyúttal a Magyar Tűzoltó Szövetség központi érdekérvényesítő képességének gyengülését is jelentette – a terv és az igény azonban megvolt a szövetség egykori fényének, egységességének visszaállítására.

Éppen ezért a szövetség újkori történetének mérföldköve a 2013. szeptember 11-én, Balatonföldváron lezajlott esemény. Ekkor került sor arra, hogy a Magyar Tűzoltó Szövetség (MTSZ), az Önkormányzati Tűzoltók Országos Szövetsége (ÖTOSZ), és a Létesítményi Tűzoltók Országos Szövetsége (LTSZ) képviselői kézzel írták alá a közös munkát keretbe foglaló szándéknyilatkozatot.

A szándéknyilatkozat aláírói (balról jobbra): Udvardi Sándor elnök (LTSZ), Dobson Tibor elnök (MTSZ), Balog László elnök (ÖTOSZ)

Célok és törekvések

A megújult szövetség legfontosabb feladatai: egységes, országos szakmai érdekképviselés, valamint a tűzvédelem fejlődésének elősegítése.

Feladatunknak tekintjük ezért

- a mentő tűzvédelem hazai fejlesztését, ügyének felkarolását,
- a megelőző tűzvédelem terjesztését, a minél szélesebb körű felvilágosítást,
- a közösségépítést, a hagyományőrzést és az utánpótlás-nevelést,
- a szakmai és tudományos munka koordinálását,
- a hazai szakmai és társadalmi szervezetekkel történő kapcsolat-tartást, valamint
- a nemzetközi kapcsolatok minél szélesebb körű fejlesztését.

Mindezzel a célunk, hogy egy erős, egységes és jól képzett önkéntes tűzoltói réteg jöjjön létre Ma-

gyarországon, amely a hivatásos katasztrófavédelmi erők munkájába bekapcsolódva dolgozzon hazánk tűz- és vagyonbiztonságának tökéletesítésén.

A céljaink kapcsolatot teremtenek a múlt hagyományaival, mert azok szilárd alapjaira épülnek. Ezekre építve napjaink kiemelt feladatának tekintjük az ország területi lefedettségének, valamint a tűzoltás és műszaki mentés feltételeinek javításában való aktív közreműködést.

Ennek érdekében a fejlesztés fő irányai:

- A hivatásos tűzoltóságokkal kötött együttműködési megállapodások számának növelésével újabb egyesületek bevonása a tűzoltási, műszaki mentési tevékenységbe,
- az önállóan beavatkozó önkéntes tűzoltó egyesületek számának növelése,

- önkénteseink aktív részvételének erősítése a területi mentőszervezetekben,
- az önkormányzati tűzoltóságok járműállományának fejlesztése,
- az önkéntes tűzoltóságok szállító járművekkel történő megerősítése, beavatkozó járművük technikai feltételeinek és pályázati rendszerének kidolgozásában való közreműködés,
- a létesítményi tűzoltóságok működési feltételeinek jogi eszközökkel történő javítása, a területvédelemben történő bevonásuk elősegítése,
- a képzés fejlesztése, a távoktatás, a modern oktatási technológiák bevezetése,
- a létesítményi területen végzett szakmai, tudományos munka eredményeinek kiterjesztése,
- az ifjúság tűzvédelmi nevelésének és az önkéntesség iránti elkötelezettségének erősítése.

Országos jelenlét, országos lefedettség

A Magyar Tűzoltó Szövetség számos hazai tűzoltó érdekeit képviseli; a létesítményi, önkormányzati, önkéntes tűzoltó egyesületi tagozatok hivatottak képviselni a tagokat.

Az ún. önkéntes tűzoltó egyesületekbe tömörülő önkéntesek besorolásuk szerint működnek együtt a hivatásos tűzoltókkal. Ezek a kategóriák:

I. kategória

Az ÖTE rendelkezik megkülönböztető jelzéssel ellátott tűzoltó gépjárművel, tevékenységét rendszeresített, bevizsgált szakfelszerelésekkel látja el.

II. kategória

Az ÖTE nem rendelkezik az első kategória kritériumainak megfelelő járművel, de a tevékenységhez szükséges szakfelszerelésekkel igen.

III. kategória

Az ÖTE szaktevékenységet (ti. tűzoltást, mentést) nem, csupán ifjúságnevelő és hagyományőrző munkát végez.

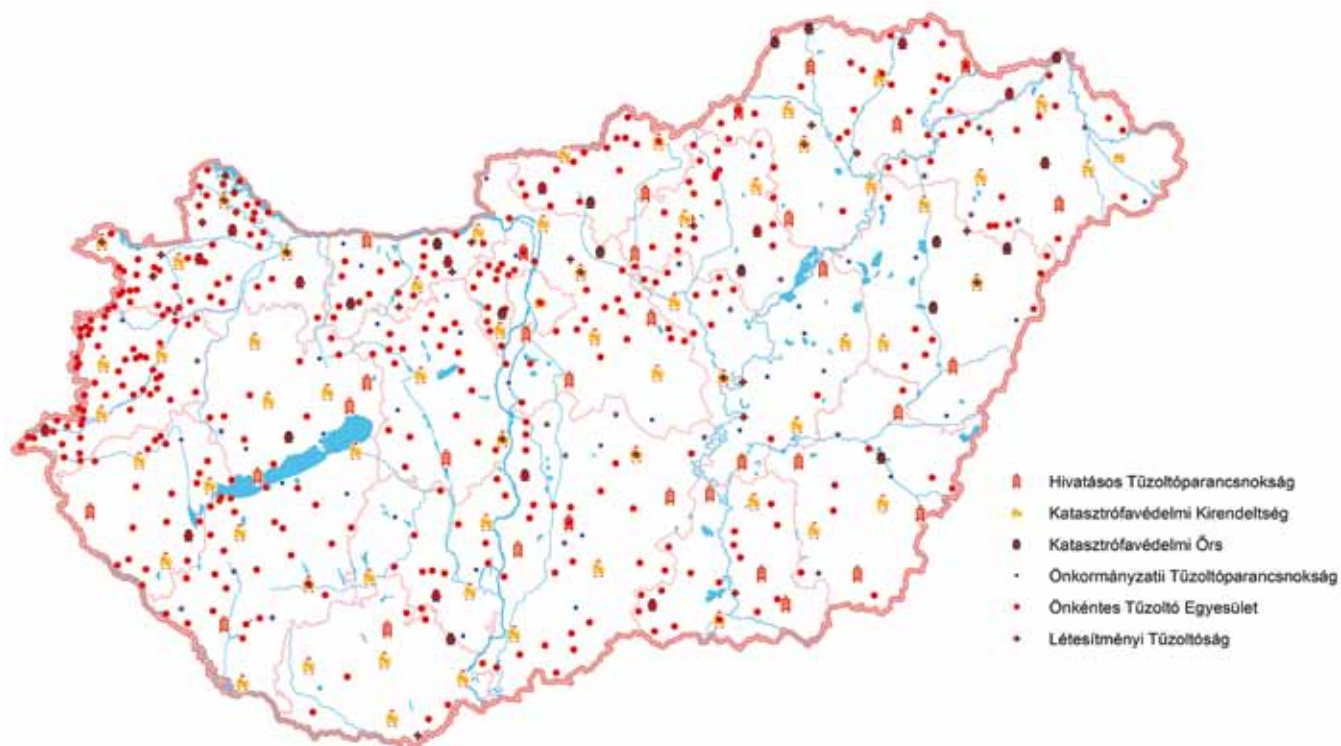
Az önkéntes tűzoltók segítségével hazánk tűzvédelmi „lefedettsége” teljes. Az önkéntes csapatok a hivatásosokkal karöltve (közülük ötven egyesület önállóan) beavatkozhatnak vészhelyzetekben, ezzel

is garantálva a lakosság értékeinek és életének biztonságát.

A legutóbb csatlakozott különleges mentőszervezetek kompetenciái, mint eltűnt személyek keresése speciális mentési formák (magasból és mélyből mentés, vízi mentés) új együttműködési lehetőségeket teremt.

Öt év alatt közel 67 ezer beavatkozást végeztek tagszervezeteink.

Ezen túl a nagyobb és sorozat káreseteknél az önkénteseink, mint a (járási, megyei, országos) mentőszervezetek tagjai vettek részt a bevetésekben, sok ezer órában védve alapvető értékeinket.

Beavatkozások

A Magyar Tűzoltó Szövetség által képviselt önkéntes, önkormányzati és létesítményi tűzoltók mindig az élvonalban vannak, legyen szó akár az olyan egyszerű(nek tűnő) feladatokról, mint a hóesésben bajba jutott gépjárművek kiségitése, akár az olyan hatalmas, mindent elsöprő szerencsétlenségekről, mint a kolontári vörösiszap-katasztrófa. A tűzol-

tók – karöltve a hivatásosokkal – minden erejükkel azért küzdenek, hogy segítséget nyújtsanak a rászorulóknak, bajba kerülteknek. Mindezt nemre, nemzeti és vallási hovatartozásra való tekintet nélkül; mi több, függetlenül az országhatároktól, hiszen azok sem állítják meg a katasztrófákat.

A Magyar Tűzoltó Szövetség továbbképzésekkel, adományok-

kal, szakmai tanácsokkal és információkkal segíti tagjait, hogy minden helyzetben és minden körülmények között helyt tudjanak állni.

Ahogy a tűzoltók jelmondata is tartja: „Egy mindnyájunkért, s mindnyájan egyért.”

Képzés, fejlesztés, versenyek

A Magyar Tűzoltó Szövetség az elméleti és a gyakorlati képzés mellett kompetitív eseményeken biztosít lehetőséget a tűzoltók számára képzettségük, képességeik és csapatszellemük fejlesztésére. A szövetség minden évben különféle országos és nemzetközi versenyek szervezését bonyolítja, vagy vesz részt azokban, és segíti a tűzoltókat a felkészülésben.

A képzések az egyéni tudást, a fejlesztések a technikai felkészültséget, a versenyek pedig a csapat kohézióját csiszolják. Így lehet tökéletes az összhang mindenben.

Kárpát Haza

A Nemzetstratégiai Kutatóintézet és a Magyar Tűzoltó Szövetség kezdeményezésére 2015-ben megalakult a Kárpát Haza Önkéntes Tűzoltó Hálózat. Ez nagy helyi energiákat szabadított fel: újraéledt a tradíció, összetartó közösségek alakultak ki a települések és a tágabb környezet védelmére.

A Kárpát-medencei önkéntes tűzoltó szervezeteket összefogó együttműködés keretében a határon túli magyar önkéntes tűzoltók számos szakmai továbbképzésen, programon, gyakorlaton vehettek részt. A szakmai munka koordinációja, támogatása az MTSZ feladata.

Kárpát Haza Önkéntes Tűzoltó Hálózat tagjainak közös erőfeszítése során eszközök jutnak és jutottak el azokra a helyekre, ahol a leginkább szükség van rájuk; a tudástranszfer pedig célzottan, az igényeknek és a körülményeknek megfelelően valósul meg.

A szövetség számokban

	Száma	Létszám	Technika	Beavatkozások 2018-ban
Önkéntes tűzoltó egyesület	767	25 383	226	5582
Önkormányzati tűzoltóság	60	1072 (646 főfoglalkozású, 426 önkéntes)	187 (129 gépjárműfecskeendő, 26 különleges szer, 32 egyéb)	7190
Létesítményi tűzoltóság	67 (13 főtevékenységű, 54 melléktevékenységű)	2285 (563 főfoglalkozású, 1722 alkalomszerű)	138 (60 tűzoltó jármű, 70 egyéb)	720

Az önkéntes tűzoltó egyesületek tagjainak több mint fele (53%-a) vonuló tűzoltó.

	2014	2015	2016	2017	2018
Önkormányzati tűzoltóságok	6492	6097	6798	9154	7190
Önkéntes tűzoltó egyesületek	3903	3923	4746	8424	5582
Létesítményi tűzoltóságok	525	742	737	1711	720
összesen	10 920	10 762	12 281	19 289	13 492

Vonulások, beavatkozások

Technikai fejlesztések

Az MTSZ tagszervezetei a szükséges eszközökhöz illetve forrásokhoz pályázati forrásokból, valamint adományok és együttműködési megállapodások útján juthatnak hozzá. Ezekben az MTSZ koordinációs szerepet lát el; a szövetség aktívan keresi a potenciális együttműködő partnereket.

Az MTSZ tagszervezetei sikeresen vettek részt

- a NEA működési és fejlesztési pályázataiban;
- Európai Unió pályázatokon;
- a Hankook több gumiabroncs-pályázatán;
- az MTSZ közreműködésével létrejött megállapodás a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségével 2017-ben;
- MOL-támogatás (üzemanyag-kártya 2 millió forint értékben),
- 120 tonnányi, Franciaországból származó szakfelszerelés behozatala és igénylés útján történő kiosztása 2018-ban.

Ezen felül a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságával együttműködve az MTSZ minden évben működési költségekkel kapcsolatos forráspályázatot bonyolít le.

Múlt és jövő egységben

Az önkéntes tűzoltó mozgalom múltja, a nagy elődök példája nyomán újjáéledtek és új tartalommal telítődtek az ünnepek (Szent Flórián napja, Hőseink és a múlt nagyjai emlékének ápolása). A hagyományőrzésben kiadványok, eszközök restaurálása, tűzoltó relikviák gyűjtése, a tűzoltómozgalom jeles tagjai tevékenységének valamint a hősi halottak emlékének ápolása mindennapjaink szerves részévé vált. A versenyszellem mutatkozik meg abban is, hogy egyre rangosabb versenyeken láthatók a restaurált régi eszközök, közben a komoly csapatteljesítmény igénylő hazai és nemzetközi szabályok szerinti versenyek éves rendszerben mérik meg magukat csapataink.

A képviselt tűzoltók képzésének és továbbképzésének szervezése, a pályázatokkal való támogatás, a technikai fejlesztés, a szabályozásban való közreműködés érzékelhető eredményei a jövőt szolgálják.

Alapító tagként veszünk részt a CTIF, a Tűzoltóságok és Mentést Végző Szervezetek Nemzetközi Egyesülete tevékenységében. Kiemelten a Tűzmegeelőzés, az Oktatás és Kiképzés, a Veszélyes Anyagok, az Önkéntes Tűzoltók, a Nemzetközi Versenybizottság, az Ifjúsági Vezetők Bizottságaiban.

